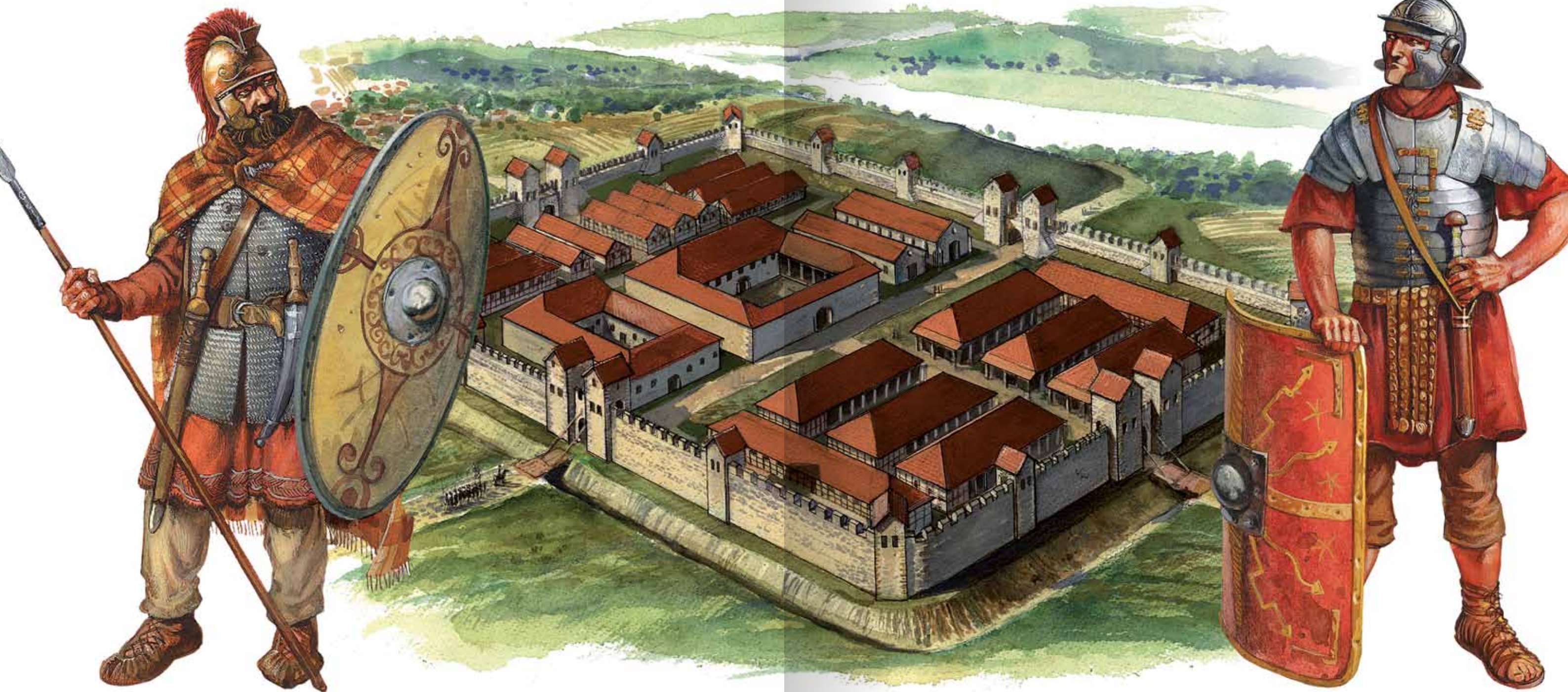

COMIDAVA

Capitolul II

PE DEALUL CETĂȚII cele mai vechi urme de locuire datează, conform descoperirilor arheologice din 2010, încă din epoca neolitică. Apoi, o nouă fază de locuire aparține începutului epocii bronzului (cultura Glina-Schneckenberg), arheologii identificând o așezare apărată de un val de pământ prevăzut cu palisadă. Din această perioadă au fost descoperite două fragmente de topoare de piatră, un fragment de râșniță, ceramică (vase piriforme, căni și cănițe, tăvi, castroane, amfore și strecurători) și un topor-lamă de bronz.

În antichitatea clasică, pe Dealul Cetății se dezvoltă „Comidava”. Localitatea (*dava*) este amintită între „orașele strălucite ale Daciei” de către geograful Claudius Ptolemeu din Alexandria Egiptului, în al său *Îndreptar geografic*.

Dacii au locuit dealul din estul actualului oraș Râșnov, o prelungire a Muntelui Postăvarul, între sec. IV î.H. – sec. I d.H. Așezarea, compusă din locuințe de suprafață și bordeie, era fortificată cu trei șanțuri cu valuri de pământ. Din perioada de locuire din sec. IV – II î.H. datează valurile de apărare mici, iar valul mare, interior, a fost amenajat în perioada cuprinsă între sec. I î.H. – sec. I d.H., perioada regatului dac clasic și târziu. Se pare că în timpul celui de al doilea război daco-roman, cetatea dacică a fost incendiată și parțial distrusă de cuceritori.

În cadrul *Comidavei* au mai fost descoperite și gropi de provizii, săpate în stâncă, una dintre ele având adâncimea impresionantă de 3,40 m. Pe panta de nord, au fost amenajate terase înguste care au servit cultului.

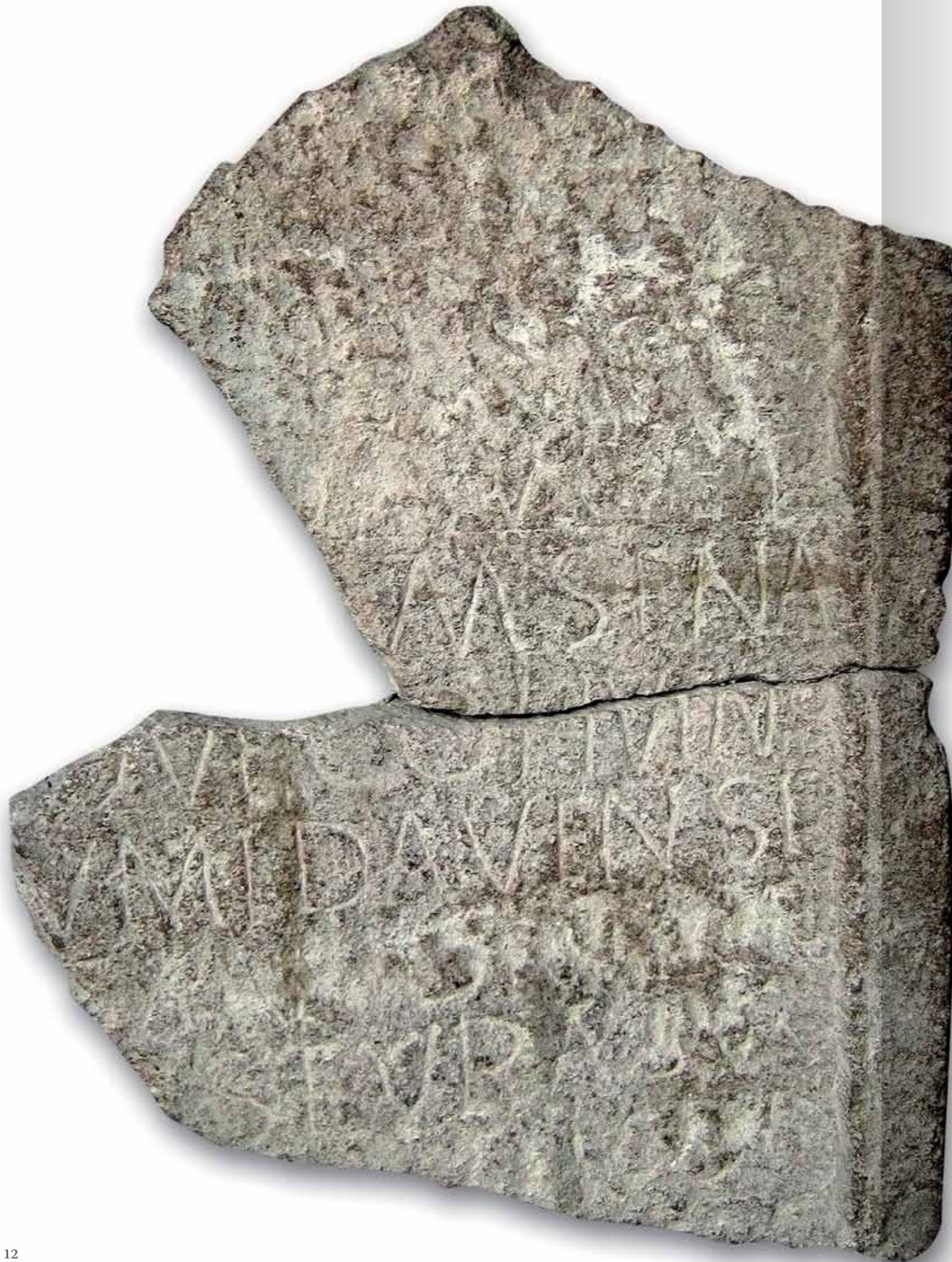
◆ CERAMICĂ DACICĂ (DEALUL CETĂȚII, CAMPANIA ARHEOLOGICĂ 2010).

Între piesele ce aparțin perioadei dacice, avem vase ceramice modelate cu mâna (ceașca-opaiț, fructiere, strecurători), vase lucrate la roată (fructiere din ceramică fină cenușie și roșie, vase de provizii, câni cu toarte, capace de oale, ulcioare ce imită tipul grecesc *kantharos*, bolul *delian* și imitații romane de genul situla, patera, străchini, castroane), unelte din fier (brăzdar, coase, seceri, topoare, benzi ondulate, dălți, lamă de brici, cuie, țințe, scoabe, piroane), unelte din piatră (râșnițe, calapod-lustruitor), arme (cuțite, vârfuri de săgeți, de sulițe, sabie scurtă și dreaptă, un fragment de scut din bronz), obiecte de podoabă (brățară din bronz, cu protome în formă de șarpe, fibule din bronz, mărgelă de chihlimbar). Din perioada dacică provin și piese ce aparțin celților (podoabe vestimentare, precum o fibulă din bronz de tip Münsingen și vase ceramice).

Inedit în istoria arheologiei românești este faptul că urme antice de locuire au apărut în timpul turnării în Cetatea Râșnov a unor scene din filmul „Columna” (1967), care se referă tocmai la cucerirea Daciei de către romani, cetatea Râșnov „jucând” rolul capitalei regatului dac, Sarmisegetuza, cucerită de trupele împăratului Traian.

◆ ILARION CIOBANU (*GERULA*) ȘI ANTONELLA LUALDI (*ANDRADA*), FILMUL „COLUMNA”, REGIA MIRCEA DRĂGAN, 1968 („CINEMA”, ANUL (66), NR. 6, Iunie 1968).

Numele antic al Râșnovului, sub forma „Cumidava”, apare și pe un monument din timpul împăratului roman Alexander Severus (222–235 d. H.), descoperit în preajma celui de Al Doilea Război Mondial, pe un câmp aflat în apropierea gării din Râșnov.

După transformarea Daciei în provincie romană, probabil chiar în vremea împăratului Traian (98–117 d.H.), când Imperiul roman a cunoscut apogeul puterii militare și al extinderii sale teritoriale, trupele aduse pentru supravegherea drumului ce traversa munții prin actuala trecătoare a Branului au ridicat un castru lângă râul Bârsa (drumul antic trecea pe lângă castru).

Castrul roman este situat în punctul „Grădiște”, la circa 500 m în dreapta pârauului Bârsa și la 4 km. nord de orașul Râșnov. „Cetatea de pământ”, *Erdenburg, Eulenburg, Orlenburg*, cum o numeau sașii încă din secolul al XVII-lea, a fost vizată de savanți de la jumătatea secolului al XIX-lea. Semnalarea și descrierea relativ precisă a unei fortificații romane la Râșnov a fost făcută încă din 1856 de M. J. Ackner. Primele cercetări arheologice sistematice au fost realizate de sașii din asociația Muzeului Țării Bârsei, în anii 1904–1905. După săpăturile arheologice din anul 1939, conducătorul șantierului, Mihail Macrea, în urma descoperirii unei plăci votive inscripționată din timpul lui Alexander Severus, identifică unitatea militară dislocată aici și după numele acesteia dă numele castrului cercetat: *Cumidava* (*Anuarul Institutului de Studii Clasice*, Cluj, 1944).

După Macrea, castrul a fost garnizoana unei cohorte numite: „Cohorta a VI-a, cea nouă cumidavensă și alexandrină”.

COH(ORS) VI NO-[VA C] UMIDAVENSI- [UM ALJEXANDRIANA

Inscripția a fost însă interpretată și sub forma COH(ORS) VIND(ELICORUM) [C] UMIDAVENSI [UM] (Alföndi 1943), cohorta putând fi formată din *vindelici*, o populație ce trăia în nord-estul actualei Elveții și COHORS VI NO(RICUM) CUMIDAVENSIVM (Szilagyi 1946), soldații cantonați în castrul Cumidava fiind recrutați dintre *norici*, o populație ce trăia pe teritoriul actual al Austriei.

În prima fază, castrul a fost construit dintr-un val de pământ cu palisadă din lemn, iar în a doua fază de construcție, cu zid de piatră și cărămidă. Castrul își continuă existența 150 de ani până la retragerea armatei și administrației romane ordonată de împăratul Aurelian (270–275 d. H.).

În timpul cercetărilor arheologice din anii 1969–1974 au fost descoperite parțial zidurile castrului, cele patru porți și cele patru turnuri de pe colțurile castrului. În fața zidurilor se află câte unul sau două șanțuri de apărare. Suprafața castrului, împreună cu șanțurile din fața zidurilor, este de circa 2,10 ha.

Săpăturile arheologice, care continuă și în prezent, au scos la iveală o mare diversitate de materiale romane provenite din centrele italice, dar și o mare cantitate de ceramică aparținând dacilor. Prezența pieselor de origine dacică demonstrează că în (sau foarte aproape de) castru locuiau daci. Pe lângă piesele din ceramică, au fost descoperite și unelte (din piatră – gresii pentru ascuțit obiecte din metal și râșniță/*catillus* pentru măcinat cereale, din fier – cuie, piroane, scoabe, balamale, lame de cuțit), arme (din fier, bronz, plumb), podoabe (din bronz – fibule, din sticlă – mărgelă, din os – ace și pieptene pentru păr), monede (denari de argint, care poartă imaginile împăraților romani Galba și Alexander Severus) și recipiente din sticlă.

Demantelarea zidurilor castrului în anumite locuri, iar în alte locuri lipsa prăbușirilor, demonstrează că romanii, la părăsirea castrului, nu au distrus în întregime zidurile, dar și că fortificația militară antică a fost sursă de materie primă în epoca medievală și modernă pentru construcțiile așezărilor din apropierea castrului, precum Vulcan, Râșnov și Cristian.